

<http://vsviti.com.ua/ukraine/123207>

Про кохання українською: найпоширеніші помилки, сталі вирази й діалектизми

Днями у світі відзначали свято всіх закоханих, тож особливо згадували слова кохання. Які вони ці слова (пароніми, діалектизми тощо) й сталі вирази про кохання українською мовою? А яких помилок у мовленні та на письмі українці припускаються найчастіше, коли говорять про любов? Днями у світі відзначали свято всіх закоханих, тож особливо згадували слова кохання. Які вони ці слова (пароніми, діалектизми тощо) й сталі вирази про кохання українською мовою? А яких помилок у мовленні та на письмі українці припускаються найчастіше, коли говорять про любов?

Відповіді на ці та інші питання спробували дати у вебпроекті про українську мову та літературу [kryknyga](#). Зібраний матеріал проілюстровано графічними матеріалами видань «Укрінформ», «Суспільне», а також проєктів про українську мову «Словопис», «Мова – ДНК нації» та інших.

Насамперед розберімося, як правильно писати назву дня, який відзначається 14 лютого. Можна натрапити на різні варіанти написання, однак далеко не всі з них правильні. Наприклад: День святого Валентина, День Святого Валентина, день Святого Валентина, день святого Валентина... Як же правильно?

Варто нагадати, що в світських назвах щорічних свят із великої літери пишеться перше слово і власні імена, що входять до складу назви, тож правильно буде *День святого Валентина*.

Звісно, багатьох мовців можуть збивати з пантелику винятки й різні нюанси. Зокрема, у назвах свят День Незалежності(-и) України, День Соборності(-и) України, День Конституції України всі слова пишуться з великої літери як виняток. Також залежно від сусідства з іншими словами лексема **святий** пишеться або з малої, або з великої літери.

Наприклад, згідно з чинним правописом, у поєднанні з подальшим власним ім'ям прикметник святий пишеться з малої літери: *святий Валентин, череп святого Валентина*. Але (ох уже це «але») з попереднім власним ім'ям, а також у назвах соборів, храмів, орденів, у географічних назвах – із великої: *Валентин Святий, костел Святого Валентина* тощо.

Водночас у церковно-календарних назвах свят українські мовознавці радять писати слово день із малої літери, а решту повнозначних слів – із великої, тобто *день Святого Валентина*. Тож залежно від того, про що вам йдеться – свято закоханих чи день ушанування великомученика Валентина, – доцільно писати *День святого Валентина* і день *Святого Валентина* відповідно. Правильним написанням буде і *Валентинів день*.

Відповідно до першого вищенаведеного правила, згідно з яким у словесних конструкціях, що являють собою назви свят, знаменних дат, з великої літери пишеться тільки перше слово і власні імена, тому правильним буде також таке альтернативне написання свята: *День (усіх) закоханих*, а не День (Всіх) Закоханих.

А як бути з написанням цього свята у вигляді дати (якщо йдеться саме про свято): 14 лютого чи 14 Лютого, чотирнадцяте лютого (не люте, боронь боже) чи Чотирнадцяте лютого? Правило стверджує: якщо початковий

порядковий числівник у складеній назві написано цифрою (числом), то наступне слово пишеться з великої літери. Отже, відповідно до цього правильно *14 Лютого* і *Чотирнадцяте лютого* (свято), але *14 лютого* і *чотирнадцяте лютого* (календарна дата): 14 лютого відзначають День святого Валентина. Варто також наголосити, що порядковий числівник, ужитий перед іменником, з яким він є назвою свята, не нарощується, тобто написання 14-те Л(л)ютого неправильне.

Кохання vs. Любов

Грець із тою назвою! Нумо говорити про мову любові(-и) (чи кохання?)! Ось і перше питання: коли любимо, а коли кохаємо? Дещо проливає світло на це питання секс-символ укрліту (як про нього казав мій університетський викладач) Володимир Винниченко. Так, письменник не був мовознавцем, але його вислів, який наводжу нижче, яскраво ілюструє різницю між обома цими почуттями (любов'ю і коханням):

«Кохання є цвіт, з якого виростає рідкий овоч – любов. Без цвіту немає плоду, але цвіт не є плід і не всякий цвіт перетворюється в плід. Тисячі кохань обсипаються безплідними, усихають, не встигнувши розквітнути до зерна любові». Згідно й із тлумачними словниками української мови, **любов** – ширше, більш всеохопне почуття, ніж **кохання**, яке є вужчим, більш визначеним.

Зокрема, **любити** – це 1) почувати глибоку відданість, прив'язаність до кого-, чого-небудь; відчувати сердечну прихильність до родинно близьких осіб (матері, батька, дітей, бабусі, дідуся тощо); 2) почувати, виявляти глибоку сердечну прихильність до особи іншої статі; синонім до кохати; 3) мати інтерес, потяг,

нахил, пристрасть до чого-небудь; 4) потребувати якихось умов як найсприятливіших для існування, росту тощо (про рослини, тварин). Наприклад: любити неньку, любити Україну, любити подорожі/ читати/ співати/ борщ, а також: *Виноград любить, щоб коло нього ходити* (Михайло Коцюбинський).

Кохати – це 1) найчастіше почувати глибокі сердечні (романтичні) почуття до особи, здебільшого протилежної статі; 2) рідше означає те саме, що любити; 3) дбайливо вирощувати, плекати що-небудь, ходити коло чогось; старанно доглядати що-небудь; Виховувати, ростити кого-небудь, старанно доглядаючи, а також у переносному значенні виношувати, плекати (намір, думку тощо). Наприклад: кохати парубка/дівчину/дружину/чоловіка/нареченого/наречену, а також: *Лукаш усе садовину ростив та кохав* (Марко Вовчок), *Доню моя, доню моя, цвіте мій рожевий! Як ягідку, як пташечку, кохала, росила на лишенько...* (Тарас Шевченко).

У «Теорії українського кохання» Миколи Томенка наводиться «Короткий словник українського кохання», у якому до феноменів кохання та любові(-и) (а то й кохання-любові(-и)) можна знайти низку епітетів.

Сердечна фразеологія

Чи знаєте, яка специфічна українська риса, на думку історика літератури Дмитра Чижевського? Такою він називав **філософію серця**, яку вперше обґрунтував ще Григорій Сковорода, а згодом підхопили й розвинули Памфіл Юркевич та інші українські філософи й письменники. З огляду на це не дивно, що народна мудрість рясніє фразеологізмами й сталими виразами з образом серця.

Наводимо тільки деякі з них, пов'язані з романтичними почуттями: **Припасти/припадати до серця (до душі)** кому. 1. Викликати в когось симпатію, почуття кохання, сподобатися кому-небудь. 2. Зворушити кого-небудь, сподобатися комусь (про художні твори, музику і т. ін.). 3. Відповідати чийсь думкам, сподіванням, нахилам, здібностям і т.ін.; імпонувати комусь. Наприклад: *Уболіває за нього так, неначе рідна мати або дружина... Чим він припав до серця цієї мудрій чистій дівчині?..* (В. Шевчук).

Запалювати/запалити серце (чис), кому – охоплювати когось (про сильне почуття) або захоплювати кого-небудь. Наприклад: *Чорні брови, чорні вуса [Миколи] запалили серце молодій дівчині* (І. Нечуй-Левицький).

Заполонювати, заполоняти / заполонити серце – підкоряти своєму впливові, діяти на кого-, що-небудь своїми чарами; полонити, зачаровувати. Наприклад: *Антосі забажалося стати між Ватею та Леонідом Семеновичем, розрізнити їх, одіпхнути її, щоб заполонити його серце* (І. Нечуй-Левицький).

Заволодіти серцем; підкорити серце – цілком полонити кого-небудь.

У(В)сім (цілим) серцем – щиро, гаряче (любити, вірити і т. ін.). Наприклад: *Улюбив Олену усім тілом і душею, і серцем, і усім животом, і бачу сам, що коли її не достану, то або утоплюсь, або удавлюсь* (Г. Квітка-Основ'яненко).

Дама серця – кохана жінка.

Лицар серця – чий-небудь коханий.

Серце мліє, тане, тріпотить, тьохкає, палає, щемить від глибоких почуттів і переживань, зокрема любові(-и)/кохання. Наприклад: *І дівчата, і хлопці не йдуть разом, але то лише так для людського ока. У дійсності вони чують себе і душею, і серцем, вони одна цілість, особливо коли котрась чи котрийсь має отам в тому гурті когось, до кого тьохкає серце* (У. Самчук).

Серце горнеться – хто-небудь відчуває потяг до когось.

Серце заговорило – у кого-небудь пробудилося почуття кохання.

Серце мовчить – хто-небудь залишається байдужим до когось, чогось.

Серце не приймає – хто-небудь не відчуває симпатії, любові(-и) до когось; кому-небудь не подобається хтось.

Серце повертається – хто-небудь починає прихильно ставитися, відчуває симпатію, любов до когось.

Серце заворушилося (заворушилося у серці) – хтось відчув пробудження якогось почуття, потяг до кого-небудь.

Серце прохололо – у кого-небудь зменшилася сила вияву якихось почуттів кохання, ненависті(-и).

Гасити серце – охолоджувати почуття кохання.

Утримувати серце – не виявляти почуттів.

Серце сохне – хто-небудь дуже переживає, мучиться через щось; хто-небудь страждає, знемагає від кохання.

Навертати (навернути) серце чиє до кого — сприяти зближенню кого-небудь, викликати почуття кохання у когось. Наприклад: *Може, один бог наверне її серце до мого Романа* (І. Нечуй-Левицький).

Не наvertsється серце чиє до кого – не подобається хтось кому-небудь, немає у когось потягу до кого-небудь. *Чув отаман пушкарський, що не наvertsється до нього жінчине серце, — і все йому остогидло* (Г. Хоткевич).

Серце [не] лежить до кого, чого – про прихильність або неприхильність до кого-, чого-небудь.

Серце серцю (серцеві) стало вість подавати – виникає, зароджується почуття кохання між кимсь.

Наприклад: *Усе їй на нього хочеться дивитись, а йому на неї. Серце серцю стало вже вість подавати* (Г. Квітка-Основ'яненко).

Скоряти (скорити) серце кого – змушувати покохати кого-небудь.

Знаходити (знайти) стежку (стежки) до серця (сердець) — викликати прихильність, симпатію в кого-небудь.

Протоптувати (протоптати) стежку (стежечку, доріжку і т. ін.) до серця чийого — завойовувати чию-небудь любов, довіру.

Прикипіти серцем – 1. Відчутти велику прихильність, щиро прив'язатися до когось. 2. Покохати когось.

Одно слово, сердечних фразеологізмів багацько, і дня не вистачить, щоб усіх їх перелічити.

Флірт по-українськи

Українці – не тільки сердечна нація, але й любителі кокетувати. Принаймні лексичний склад нашої мови засвідчує багатство пласту слів на позначення кокетування.

Словник фразеологічних синонімів наводить такі фразеологічні одиниці, які означають залицяння: *підбивати клинці* (клин, клина) *до кого*; *топтати стежку до кого*; *смалити* (присмалювати) *халявки* (литки) *до кого*, *біля кого*; (фліртувати) *крутити роман з ким*.

Словник синонімів Полюги: *припадати біля кого*, *загравати з ким*, *увиватися біля кого*, *розм. бігати за ким*, *фліртувати з ким* // *топтати стежку*, *забивати клинці*.

Словник українських синонімів, автором якого є **Олекса Вусик**, що понад 40 років збирав свої гнізда, подає цілу низку синонімів до слова залицятися: *амуритися* (з ким), *амурничати*, *баламутити* (кого), *бігати* (за ким), *ватажитися* (залицятися гуртом), *видзігорюватися*, *витися* («Біля мене хлопці в'ються»), *вихилясити*, *волочитися*, *воркувати*, *вчащати* (до кого), *горнутися*, *гульвісничати*, *дженджуритися*, *донжуанити*, *жартувати* («Жартували до зорі»), *женихатися*, *жирувати*, *загравати*, *займати* («Нехай мене той займає, хто кохання в серці має»), *іржати*, *кахикати* (він до неї все кахикає), *кокетувати*, *липнути* (до кого), *лицятися*, *ловеласити*, *ловеласничати*, *малюватися* (перед ким), *мартоплясити*, *моргати*, *набиватися* (хитроцями), *переморгуватися*, *піддобрюватися*, *піддобрятися*, *підкахикувати*, *підклинюватися*, *підкочуватися*, *підлецуватися*, *підморгувати*, *підмоцятися*, *підмоцуватися*, *підсипатися*, *підсокирюватися*, *підстрелювати* (він за нею підстрелює), *підсусіджуватися*, *покахикувати*, *прилюбляти*, *присватуватися*, *присусіджуватися*, *увиватися* (біля кого), *уганяти*, *уганятися*, *унаджуватися*, *упадати*, *фліртувати*.

Тут же наводить також фразеологічні синоніми: *барвінком під ноги стелитися*; *бігати слідком*; *бігати хвостиком*; *бігати цуциком*; *бути на зальотах*; *вдаватися до флірту*; *вертіти хвостом* (про жінок); *вишкіряти зуби* (до кого); *вішатися на шию* (ж.); *гострити очі*; *грати бровами*; *грати очима*; *дух ронити* (за ким); *завойовувати серце*; *закручувати голову*; *закручувати любов*; *звиватися роєм* (гуртом залицятися); *зачіпати дівчину* (хлопця); *кидати гедза*; *клинці підбивати*; *клинці тесати*; *крутити голову*; *крутити любов*; *крутити тралі-валі*; *крутити роман*; *крутити шури-мури*; *липнути до жіночих спідниць*; *липнути шевською смолою*; *липнути, як шевська смола до кожуха*; *липнути, як шевська смола до чобота*; *литки присмалювати* (біля кого); *литки смалити*; *ліпити глечик*; *ліпити макітру*; *моргати на всі боки*; *мостом стелитися*; *м'яти ханьки*; *накидати оком* (початок залицяння); *нашіптувати солодкі слова*; *освідчуватися в коханні*; *підбивати клина*; *підбивати клинці*; *підбивати колодочки*; *підкочуватися бубликом*; *підпускати бісики*; *підпускати цедзиків очима*; *підпускати кукільмента*; *підпускати лясцями*; *підпускати москаля* (залицятися з обманом); *поглядати, як кіт на сало*; *поглядати, як півень на тік*; *покоряти серце*; *пригортатися серцем*; *присмалювати литки*; *присмалювати халявки*; *пробивати дорогу до серця*; *пробивати стежку до серця*; *пробивати шлях до серця*; *прокладати кладку*; *прясти очима*; *пускати бісики*; *пускати гедзики очима*; *робити очка*; *робити очки*; *розводити шашині*; *розводити шашині-мишаині*; *розводити шури-мури*; *розпускати слинки*; *розпускати пір'я*; *розпускати хвіст*; *сокоріти у вічі*; *співати флейтою*; *справляти зальоти*; *справляти фіглі-міглі*; *стелити містки*; *стригти очима*; *стригти очицями*; *стріляти очима*; *стріляти очицями*; *строїти вихиляси та викрутаси*; *топтати доріжку*; *топтати слід*; *топтати сліди*; *топтати стежечки*; *туманити голову*; *утоптувати стежечку до серця*; *ходити, мов прив'язаний*; *ходити на прив'язі*; *ходити тінню*; *ходити хвостиком*; *ходити, як кіт біля гарячого вареника*; *чіплятися на шию*; *шмилити губки* (ж.); *шукати дорогу до серця*; *шукати шлях до серця*.

Стійка сполука *крутити голову*, яку Вусик наводить як фразеологічний синонім до слова залицятися, також означає закохувати в себе, обманюючи. Наприклад: *Ти такий, що тобі все одно, — образилася Оряся .. — Покрутиш одній дівчині голову, а тоді іншій бісики пускаєш* (Григорій Тютюнник). *Вибити хвіст об тин* означає облишити залицяння.

Сталі вирази й фразеологізми про кохання

Словник синонімів Вусика до слова **любити** на подає такі слова: *влюблятися*, *вподобувати*, *закохуватися*, *залюблюватися*, *залюблятися*, *кохати*, *кохатися*, *кудкудахкати* (над ким), *любитися*, *полюбляти*, *упадати*.

Фразеологічні синоніми: *влюблятися до безумства; влюблятися з першого погляду; вподобувати, як весільну пісню; душі в собі не чути; душі не чути; калатити в усі дзвони (про свою любов); кричати на кожному перехресті (т.с.); любити без краю; любити без пам'яті; любити без ума; любити над життя; мати слабину (до кого); мати слабкість; носитись, як баба з ступою; носитись, як дурень зі ступою (любити даремно); носитись, як з писанкою; носитись, як з писаною торбою; носитись, як курка з яйцем; носитись, як старець з писаною торбою; носитись, як циган з писаною торбою; носитись, як чорт із грішною душею; носитись, як чорт із ступою; прилипати всією душею; прилипати всім серцем; прилипати душею; прилипати серцем.*

Словник синонімів Караванського наводить такі лексеми, що відповідають слову любити: *кохати, навидіти; (душі не чути) умирати за, боготворити.*

Всією душею упадати за ким / біля (коло) кого; дух за ким ронити – палко когось любити. Наприклад: Мало коли й дома сидиш – як те перекотиполе, все гуляєш. Я за тобою й дух роню, а ти мене забиваєш (Грінченко).

Душі не чути – самовіддано любити.

Сліпма упадати – виявляти закоханість до кого-небудь, намагаючись невідступно бути поряд. Наприклад: Парубки за нею сліпма упадають, а їй тільки б жартувать!.. (І. Карпенко-Карий).

Боготворити – любити (відчувати глибоку відданість, прихильність, симпатію до кого-, чого-небудь), жалувати, дихати ким, чим, кохати рідко.

Втрачати голову (від кохання) – переставати володіти самим собою, розгубитися.

Впадати (рідше падати) / впасти в око (в очі, у вічі) – сподобатися комусь, звертати увагу на когось.

Закохатися по (самі) вуха – дуже сильно закохатися.

Правильно – Неправильно

Яких помилок українці припускаються найчастіше, коли говорять про любов? Ось кілька поширених помилок і нормативне слововживання.

Умирати за ким, до нестями бути захопленим ким, не тямитися від, а не бути без розуму, що є нехарактерним для української мови висловом і калькою російського виразу *быть без ума*.

Бути залежним від, а не бути в залежності.

Безумно, до нестями, до безтями, без тями кохати (любити) кого; бути шалено закоханим у кого, а не без пам'яті любити кого.

Любити (кохати) над усе в світі; над світ любити (кохати), а не любити (кохати) більше всього в світі.

Мова кохання з наукового погляду

Відомі фрази про кохання, пов'язані з людським організмом, мають наукове обґрунтування. Під час виникнення романтичних почуттів в організмі продукуються певні гормони, які впливають на самопочуття й поведінку людини.

Шлях до серця лежить через шлунок – у закоханих продукується гормон фенілетиламін, який зменшує апетит. Під час романтичної вечере закохані пари також виробляють більше гормону «ласкавості(-и)» окситоцину, що теж сприяє зменшенню апетиту. Однак коли пари уже тривалий час перебувають у стосунках, усе інакше.

Щасливі парочки в середньому важать більше за одинаків.

Вираз *метелики в животі* насправді не стільки про почуття закоханості(-и), скільки про хвилювання, спричинені ним. Наукове пояснення звучить так: у закоханих, які зустрічають об'єкт свого почуття, виробляється стресовий гормон адреналін, який разом із гормонами щастя спричиняє поколювання в животі.

Кохання засліплює. Дофамін (чи допамін) – гормон, який викликає в мозку почуття закоханості(-и) і сприяє тому, що людина особливо не бере до уваги вади об'єкта жадання.

Хімія кохання; протилежності притягуються – йдеться про імунні гени, які відіграють важливу роль у захисті від захворювань. Чим різноманітніший генофонд матері й батька, тим краще діти захищені від можливих збудників хвороб.

Два чоботи пара – тривалі стосунки сприяють тому, що партнери справді стають подібними одне до одного. Мовою соціологів, йдеться про гомогамію, коли партнерів підшукують за схожістю.

Фразеологізми античного походження

Стріли Амура (Купідона) – символ кохання. Про людину, яка закохалася, кажуть, що її вразили стріли Амура (Купідона). Також у переносному вживанні вразити стрілою Амура означає викликати любов, прихильність.

Амури – любовні пригоди, справи; любовці.

Пути (узи, ланцюги) Гіменей – подружні стосунки, шлюб. Наприклад: Шлюб закоханих істот — / Справжнє свято Гіменей! / Помічник у них — Ерот, / Помічницею — Псіхея! (М. Вороний, Епіталама).

Порвати пути Гіменей – розлучитися.

Філемон і Бавкіда – нерозлучне старе подружжя.

Бавкіда – втілення вірної жінки.

Діалектизми

Здибанка – побачення, зустріч.

Кавалер – залицяльник.

Фраєрувати – бути в пошуках дружини чи в стосунках із дівчатами до одруження.

Фраєрка – незаміжня жінка, вільна дівчина.

Ранд(т)ка (від рандеву) – побачення, зустріч.

Видати рандку – призначити побачення.

Любаска – коханка.

Освідчуємося в коханні грамотно

Саме слово **освідчитися** мовознавці радять вживати замість виразу **признатися (зізнатися) в коханні**. Можна також сказати так: **від/розкрити серце**. Тоді ми говоримо про свої **почуття** (а не відчуття) до коханої людини.

Часто можна почути таку стійку сполуку, як **(з)робити пропозицію (руки і серця)**, яка, однак, є не властивою для української мови. Натомість краще сказати так: **освідчи(-ува)тися** (крім зізнатися в коханні, означає просити кохану людину побратися), **(по)просити руки (і серця)**, **(за)пропонувати руку й серце** (згідно із СУМом, останній вираз можна вважати вже трохи архаїчним). Ще один застарілий варіант – **засилати (посилати, присилати) старостів (сватів) (за рушниками; свататися)**. Тоді кажемо «**Одружімося!**», а не «Давай одружимося (поженимося)». **На** (а не в) **доказ любові(-и) присвячуємо їй/йому** (а не для неї/нього) вірші або пісні, **вручаємо** (а не підносимо) **квіти**, даруємо **обручку (каблучку, перстень)**, а не кільце.

У разі відмови кажуть, що дівчина **дала відкоша (печеного гарбузця)**, **піднесла печеного рака**, **гарбузами нагодувала**.

Після **заручин** або **змовин** (а не помолвки) закохані стають **нареченими** (а не женихом і невестою).

«Гірко, гірко, гіркая вода, най ся поцілує пара молода»

Щоб відсвяткувати подію, можна **справити (відбути) весілля**, а не зіграти свадьбу. Тоді закохані у **весільному вбранні** (а не наряді) перед Богом (якщо відбудеться вінчання) та в присутності рідних і близьких людей **присягнуть на взаємне кохання**, а не у взаємному коханні.

Коли люди одружуються, **стають на рушник, ідуть під вінець, вступають у закон, беруть шлюб** (а не укладають брак), то їх називають **молодими, молодятами** (а не молодожонами) або **князем і княгинєю** (під час обряду). Дівчина не тільки **одружується** зі своїм обранцем, а **зав'язує косу, виходить (віддається) заміж за нього**. Хлопець **одружується з дівчиною, бере за себе** її, а не жениться на ній.

Відомий знавець української мови Іван Огієнко писав: «У самій нашій мові одбився дух нашого народу. Давнє слово “дружина” яскраво показує про стан нашої жінки, про те, що вона – друг своєму чоловікові» (так кохання переростає в любов). Загалом, слово одружуватися означає дружити, товаришувати, а робити це можна лише з ким, а не на кому. Ця українська сполука відображає партнерство в парі. У доконаному виді вживають також слово **побратися**. Також кажемо **молоде подружжя**, а не молоді супруги.

Також шлюб може бути **цивільним**, але не громадянським.

Від кохання-зітхання до кохання-шмання

Якщо подружжя *живе як одна душа (як один дух); [мов] одним духом живе; живе в добрій з[ла]годі* (а не душа в душу), то в них *гармонійні* (а не гармонічні) *стосунки* (а не відношення чи відносини). Тоді вони не *зраджують одне одного* (а не зраджують один одному), зокрема не мають *статевих* (а не полових) *зносин* із *коханцями* (а не любовниками).

Звісно, якщо йдеться про гетеросексуальну пару, то належить *казати одне(-о) одного, одне(-о) одному, одне(-о) з одним* тощо – тоді маємо на увазі представників обох статей одночасно. Коли йдеться тільки про чоловіків, то доцільно казати *один одного, один одному, один з одним*, коли тільки про жінок – *одна одну, одна одній, одна з одною*. У множині вживають такі взаємні займенники: *одні одним, одні одних, одні з одними*.

Також краще сказати *тулитися (горнутися)*, а не жатися (тиснутися) *одне до одного*. Правильно також перебувати (лежати) *в обіймах* одне одного, *обійнявшись* одне з одним, а не в обнімку.

Словосполуку *кохання-зітхання* доцільно використовувати як відповідник російського стійкого словосполучення *любовь-морковь*. Обидва вислови є прикладом лексичної редуплікації.

На позначення флірту, любовних пригод часто вживають сленговий вислів *шури-мури*. Однак стилістично кращий варіант – *філі-мі(и)лі*.

Тут же *шпїлі-вілі* використовують на позначення статевих зносин.

Ще два різновиди подвоєння слова – шм-редуплікація (наприклад, *кохання-шмання*) і ху-редуплікація (*стосунки-хуюнки, романтика-хуянтика*) – використовуються в гумористичному, іронічному та зневажливому тоні.

Про занепад любовного почуття також кажуть: *пройшла любов, зів'яли помідори (маки)*.

Шлюб *розривають* (а не розторгають), а подружжя *розлучається*, а не розводиться.

«Далекі близькі» слова (пароніми)

Серцевий – той, який стосується серця, пов'язаний із хворобою серця; призначений для його лікування: *серцевий м'яз, серцева діяльність, серцевий напад, серцеві краплі*.

Сердечний. 1. Те саме, що серцевий: *сердечні тони, сердечний невроз, сердечні ліки*. 2. Пов'язаний із почуттями, настроями, переживаннями людини: *сердечна згода, сердечні муки, сердечна рана*. 3. Добрий, чулий (про людину та її вдачу); *задушевний: сердечна дружина, сердечне слово, сердечна зустріч*. 4. Пов'язаний з почуттям закоханості(-и): *сердечні таємниці*.

Сердешний – який викликає співчуття; *бідолашний*.

Пристрасний – дуже сильний, нестримний; *палкий, шалений: почуття, кохання, поцілунок*.

Страсний – який стосується тижня перед Великоднем: *тиждень, п'ятниця, свічка*.

Любимий – той, що користується чиеюсь любов'ю, викликає в когось почуття любові: *батьківщина, мати, батько*.

Улюблений той, кого серед інших найбільше люблять (літературний герой), або те, що найбільше відповідає чийсь смакам, уподобанням, нахилам (колір, країна).

Любий – якщо наголос у цьому слові на першому складі, то воно означає «милий, дорогий, коханий».

Не можна також плутати слова **цілувальник** і **ціловальник**. Перше означає особу за значенням словами цілувати, а друге – шинкаря; продавця спиртних напоїв, довірену особу, яка відповідала за узаконений продаж спиртних напоїв.

Як говорили про кохання українські поети й поетеси <http://vsviti.com.ua/ukraine/80908>

Зображуючи високі почуття, слуги Феба нерідко вдаються до гіперболізації. Яскравими прикладами цього є такі відомі рядки поезій:

«Так ніхто не кохав. Через тисячі літ лиш приходить подібне кохання» (**Володимир Сосюра**)

«Така любов буває раз в ніколи» (**Ліна Костенко**).

Нехай серденько тріпотить від кохання українською:

Напитись голосу твого Того закоханого струму, Тієї радості і суму, Чаклунства дивного твого (**Ліна Костенко**),

Мова зникає, коли нею не говорять про любов (**Сергій Жадан**),

І душу в мене одніми, і обніми її губами (**Оксана Забужко**),

Так беззахисно й безмежно Чекати голосу твого (**Ліна Костенко**),

Дівчино, скажу тобі відверто, Ти не ображайсь за прямоту: Я люблю тебе таку уперту, Отаку лукаву і просту (**Василь Симоненко**),

За тобою скучаю циклічно (**Юрій Ізбрик**),

Ти – вся любов, Ти – чистота, Довірливість благословенна. Твоя краса мені свята, Твоя любов мені священна (**Микола Вінграновський**).